

feltárást. Akkor 1 szarmata kori sír és szarmata település részlete került elő.

2010. október 18. és november 22. között megelőző feltárást végeztünk a tervezett épület területén, 5371 m²-en, ahol 144 objektum került elő. A humuszréteg eltávolítását egy ütemben végeztük, a már látszó objektumfoltok egyidejű bontásával. A telepobjektumok legnagyobb része vaskori, kelta, ezenkívül előkerült 42 szarmata, 10 Árpád-kori, 7 késő középkori és 5 újkori településobjektum is. Egy szarmata kori csecsemő sírja került napvilágra a terület Ny-i felén áthúzódó, hasonló korú árokból. A változatos formájú és különböző méretű gödrökből és árkokból nagy mennyiségű kerámiaanyag került elő.

Az épülő ipari csarnok ÉNy-i részében tervezett kamionforduló területén, az egyik tárológödörből két kelta kori, nagyméretű, ép edény látott napvilágot. Ezek váza alakú és hombár alakú tárolóedények lehettek. A kelta kori objektumokból továbbá kézzel formált és korongolt kerámiatöredékek kerültek elő: többnyire a korra jellemző, grafitos soványítású, szürke színű, csillogó, megvastagodó peremű edények töredékei, és fényezett felületű, behúzott peremű tálak darabjai. Egy vízszintesen kihajló peremű, téglaszínű, nagyméretű hombár szinte minden töredéke előkerült az egyik szemetesgödörből. Az egyik agyagkinyerő gödörből egy üveg karperec darabja került a felszínre.

Az Árpád-kori kerámia többségét bekarcolt hullámvonalköteggel, a késő középkori, vékony falú kancsókat, korsókat, tálakat pedig festéssel, tagolt peremmel díszítették.

VÁRI ANITA

52. Békéscsaba, Belterület (Békés megye) Sza, Á, Kk, Kú

2010 folyamán a város szennyvíztisztításának és csatornahálózatának fejlesztése keretében végzett földmunkákat folyamatos régészeti megfigyelésünk mellett végezték.

Baross út 6. (MRT 10. k. 2/304 lh., KÖH 3200): A 60–100 cm széles árok összesen 60 m hosszan szelte át a lelőhelyet, mélysége 2,7 m körül volt. Október 12–19. között néhány késő középkori–újkori edénytöredéket találtunk; más régészeti jelenséget nem tudtunk megfigyelni.

Berényi út eleje (MRT 10. k. 2/295 lh., KÖH 3191): Június 21–29., augusztus 5–13. és október 19–26. között dolgoztunk a lelőhelyen. A 100 cm széles, 170 m hosszú, 2,7 m mély árokban egy darab szarmata kori edénytöredéket találtunk, más jelenséget nem.

Corvin u. 8–16. (MRT 10. k. 2/291 lh., KÖH 3187): Erre a területre, a 8. sz. ház helyére tette a korábbi szakirodalom az Ábránfy-kastély helyét, mely a 16. sz. első felében állt. A terület beépített, a kastély elpusztult. A lelőhelyen 1983-ban Jankovich-Bésán Dénes ásatást végzett: a Gáva-kultúra, a szarmata kor, az avar kor és az Árpád-kor leletei kerültek elő a 16. sz. telken. A kastély nyomait nem találták meg; Jankovich B. D. megállapí-

tása szerint a kastély nem itt állt, hanem keletebbre. November 3–8. között végzett munkánk során a 80 cm széles, kb. 100 m hosszú árokban néhány Árpád-kori, késő középkori–újkori kerámiatöredéket találtunk.

Evangélikus szeretetotthon (MRT 10. k. 2/224 lh., KÖH 3120): A lelőhelyen a korábbi topográfiai munkák során Árpád-kori és szarmata edénytöredékek kerültek elő. Most az október 7–8-án végzett munkák során néhány szarmata kori edénytöredéket találtunk.

LISKA ANDRÁS

53. Békéscsaba-Nagymegyer, Baromfitelep (KÖH 73951)

(Békés megye) Á

A Békéscsaba–Kondoros összekötő kerékpárút tervezett nyomvonalán 2010 júniusában szisztematikus terepbejárást végeztünk. A vizsgálat alá vont területek nagyobb részt változatos növénytakaróval fedettek voltak. A tervezett úttengelytől számított 100–100 m-es sávban végeztünk felszíni lelőhely-felderítést. A felkutatott 18 lelőhely a vaskorra, a szarmata korra, a késő avar korra és az Árpád-korra volt keltezhető. Közülük 16 lelőhely márt ismert volt, két új lelőhelyet találtunk, az egyiket Békéscsaba területén.

A várostól ÉNy-ra, az itt haladó széles és mély ÉNy–DK irányú, határozott folyóvölgytől távolabb, egy a folyómederrel párhuzamos, keskeny platón kb. 200×80 m-es területen Árpád-kori edénytöredékeket gyűjtöttünk.

LISKA ANDRÁS

54. Bicske, Arany János utca 18. (KÖH 21732)

(Fejér megye) Kö

2010. március 30-án a 1266/4 hrsz.-ú ingatlanon régészeti megfigyelést végeztünk. Az építómunkások által ásott árok mélysége nem haladta meg az 50–60 cm mélységet, gyakorlatilag a humuszrétegben folytak a munkálatok. A leendő építmény DNy-i sarkában középkori kemence maradványait találtuk: 40 cm vastagságban jelentkezett a beomlott kemenceboltozat átégett maradványa. Alatta jól elkülöníthető a platnirész. Az alapárok többi részén régészeti jelenséget nem tapasztaltunk.

A Szent László patak Ny-i oldali partvonalán végighúzódnak középkori lelőhelyet azonosítottunk, amely valószínű, hogy a lakott területek alatt is tovább húzódik. A lelőhely nagysága-kiterjedése jelen állapotban nem megfigyelhető.

FÜLÖP GYULA

55. Bicske, Pócaljai-dűlő (KÖH 72923)

(Fejér megye) Ő, Á, Kk

A Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat 2010. január 21–22-én próba-, majd április 6. és július 20. között

megelőző feltárást végzett a 052/1 hrsz.-ú ingatlanon, 27 211 m² nagyságú felületen. A kutatást a 400/120 kV-os alállomás építése tette szükségessé. Bicske a Zsám-béki-medence területén fekszik, mely a Gerecse és a Budai-hegység között formálódott tektonikus medence. A város térsége a Szent László-víz vízgyűjtőterületéhez tartozik. Az erdészetileg kezelt területeken fenyőerdők, kisebb részben lágylombos erdők találhatók.

A feltárást megelőző terepbejárást Kisné Cseh Julianna és Petényi Sándor, a tatai Kuny Domokos Megyei Múzeum régészei végezték 2007-ben. Ennek során a Szent László-patak Ny-i elágazását kísérő domboldalon, az újkori leletanyag mellett, őskori és középkori településre utaló kerámiatöredékek kerültek elő.

A január 21–22-én végzett próbaásatáson előkerült nagyszámú objektumfolt jellege arra utalt, hogy az Árpád-kori településhez tartozhatnak, mely az alállomás D-i, DK-i részét fedi. Március 8–18. között az alállomástól D-re, az oda bekötő vezetéknyomvonal utolsó oszlopának helyén, mindössze 123 m²-en (a négyből két láb területén) 5 objektumot tártunk fel, ebből 3 kemence, 2 pedig árok volt. Az előkerült kerámia alapján feltételezni lehetett, hogy a település az Árpád-kor teljes időszakában lakott volt.

Április 6. – július 20. között 112 Árpád-kori objektumot bontottunk ki, melyekhez 687 stratigráfiai egységet rendeltünk. A feltárt objektumok többsége négyzetes alaprajzú, földbe mélyített ház volt, DK-i vagy DNy-i sarkukban jó állapotban megmaradt kőkemencékkel. Egy esetben a belső kemence mellett a ház K-i falánál egy nagyméretű, kerek, külső kemencét is találtunk. Bár palástja nem maradt meg, vöröses színű platnija igen. Az épületek közül kiemelkedik a terület D-i részén kibontott ház, melynek alapterülete kb. kétszer akkora volt, mint a többié, Ny-i falát három, egymásra rakott kőszorral erősítették meg. Belső terének felosztását az ÉK–DNy-i tengelyben talált kőszor jelezte, ami a ház D-i felét elválasztotta az É-i részétől, ahonnan egyébként két, a falba bevájt kemence is előkerült.

A házak között elszórtan néhány gödröt, külső kemencét és két nagyméretű, ovális munkagödröt tártunk fel. Mindkét munkagödör mély volt, sok beásással és padkával. Valószínűleg ezek először anyagkitermelő gödrök voltak, melyekbe később kemencéket építettek.

Ezek mellett a lelőhely DK-i részén ÉK–DNy-i irányú, egymással párhuzamosan futó, kisebb-nagyobb árok sűrű hálózata bontakozott ki, melyeket helyenként K–Ny-i irányú árokreszletek metszettek.

A telep leletanyaga szegényesnek mondható. Az árok és gödrök betöltéséből állatsont, a házakból állatsont, néhány fenőkötöredék, kevés fémtárgy és esetenként párhuzamosan futó vonalkötegekkel díszített házikerámia került elő.

A leletanyag a Magyar Nemzeti Múzeum – Nemzeti Örökségvédelmi Központ budapesti regionális irodájában történő elsődleges feldolgozás után a Magyar Nemzeti Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Nagy Nándor, Gelencsér Ákos, Nemes György, Hetesi Szilvia, Grósz Edit. A geodéziai felmérést a Geoservice Kft. végezte.

DOBOZI ÁGNES EMESE – FULLÁR ZOLTÁN

56. Bodajk határa

(Fejér megye) B, Á

2009 decembere és 2010 májusa között kiterjedt terepbejárásokat folytattunk a Nabucco gázvezeték dunántúli és Pest megyét érintő szakaszán, összesen 205 km hosszúságban, a nyomvonal 100–100 m-es szélességében. A téli időnyben végzett terepbejárás során általában jó megfigyelési viszonyok között tudtunk vizsgálgódnni, összesen 184 régészeti lelőhelyet azonosítottunk.

A Móri-víz völgyében haladó nyomvonal Bodajkon a *Vámháza-dűlőben* (KÖH 74125, 74127) és a *Harmadik-dűlőben* (KÖH 74129) három korábban ismeretlen nagy kiterjedésű, intenzív lelőhelyet kerestek.

REMÉNYI LÁSZLÓ – STIBRÁNYI MÁTÉ

57. Bodonhely, Ér-tői rét

(KÖH 77361)

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2010. február 16–17-én geofizikai felmérést végeztünk a 0130/14–16 hrsz.-ú ingatlanokon. A munka a most elinduló „Archäologische und palynologische Untersuchungen zum Kulturwandel am Beginn des 1. Jahrtausends n. Chr. in der deserta Boiorum (Pannonien)” (Kulturális változások a deserta Boriorum területén (Pannonia) régészeti és palinológiai kutatása a Kr. u. 1. évezred elején) elnevezésű projekt része, amelyet a győri Xántus János Múzeum a Frankfurt am Main-i Johann-Wolfgang-Goethe-Universität (PD. dr. Felix Teichner) és a marburgi Philipps Universität (dr. Heike Schneider) munkatársaival együtt indított el.

A geofizikai felmérés során egy terepbejárásból ismert lelőhelyet azonosítottunk, amely a későbbiekben palinológiai és különböző természettudományos vizsgálatokra is alkalmasnak tűnik, és így környezetregészeti kutatásokra. A magnetométeres felmérés során a feltételezett római kori falusias jellegű település házai, gödrei és más településjelenségek rajzolódottak ki, érdekesség, hogy több ház körül kerítőárokot lehet feltételezni, ill. talán soros elrendezés is megfigyelhető.

A felszínen leletet a vastag hótakaró miatt nem tudtunk gyűjteni.

Munkatársak: Bartha Sándor Vilmos, Daniel Peters.

BÍRÓ SZILVIA

58. Bodonhely határa

(Győr-Moson-Sopron megye) Ó, B, V, LT, Ró, Á, Kö

2010. áprilisban helyszíni szemlét tartottam Bodonhely határában.